

INOVATÍVNA EKONOMIKA MODERNÝ ŠTÁT ZDRAVÁ KRAJINA

sumár Plánu obnovy a odolnosti SR (marec 2021)

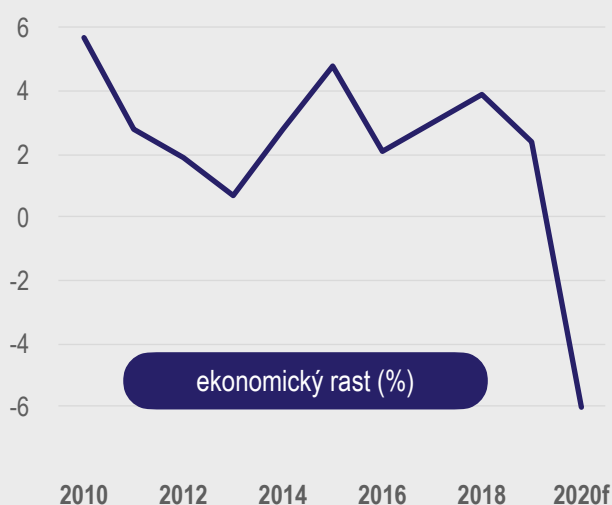
MINISTERSTVO
FINANCIÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky je súčasťou spoločnej reakcie krajín EÚ na silný pokles hospodárstva v dôsledku pandémie nového koronavírusu. Slovenská ekonomika klesla v roku 2020 o 5,2 percenta. Približne 50-tisíc ľudí prišlo o prácu. Slovensko zároveň musí riešiť dlhodobú výzvu ako zabrániť stagnácii životnej úrovne. Kombinácia investícií, reforiem a efektívnych verejných politík umožní krajine opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ a dosiahnuť zlepšenie v kľúčových oblastiach ovplyvňujúcich kvalitu života na Slovensku.

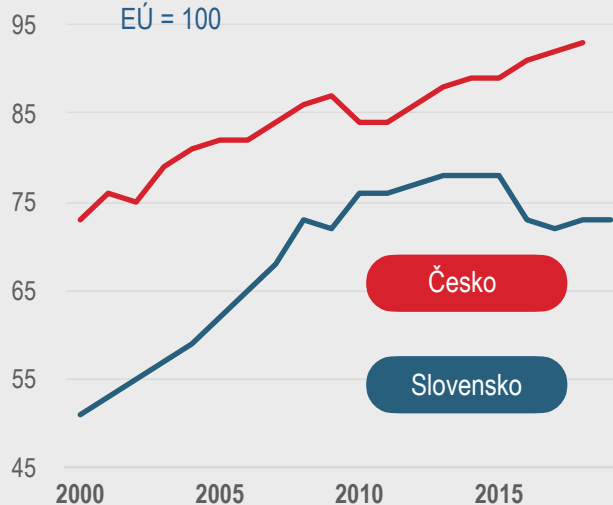
Slovensko v poslednej dekáde stagnuje. Rýchle dobiehanie vyspelých ekonomík z rokov 2003 až 2008 je minulosťou. Ekonomický model založený na lacnej pracovnej sile a zahraničných investíciách sa vyčerpal. Slovensko má v porovnaní s priemerom EÚ o štvrtinu nižšiu životnú úroveň. Zaostáva hlavne v oblastiach ako je zdravotná starostlivosť či školstvo. Slovenskí žiaci majú horšie výsledky, slovenskí podnikatelia čelia zložitejšej regulácii pri podnikaní a počet úmrtí, ktorým sa dalo predísť lepšou a efektívnou liečbou, je vyšší ako priemer v EÚ.

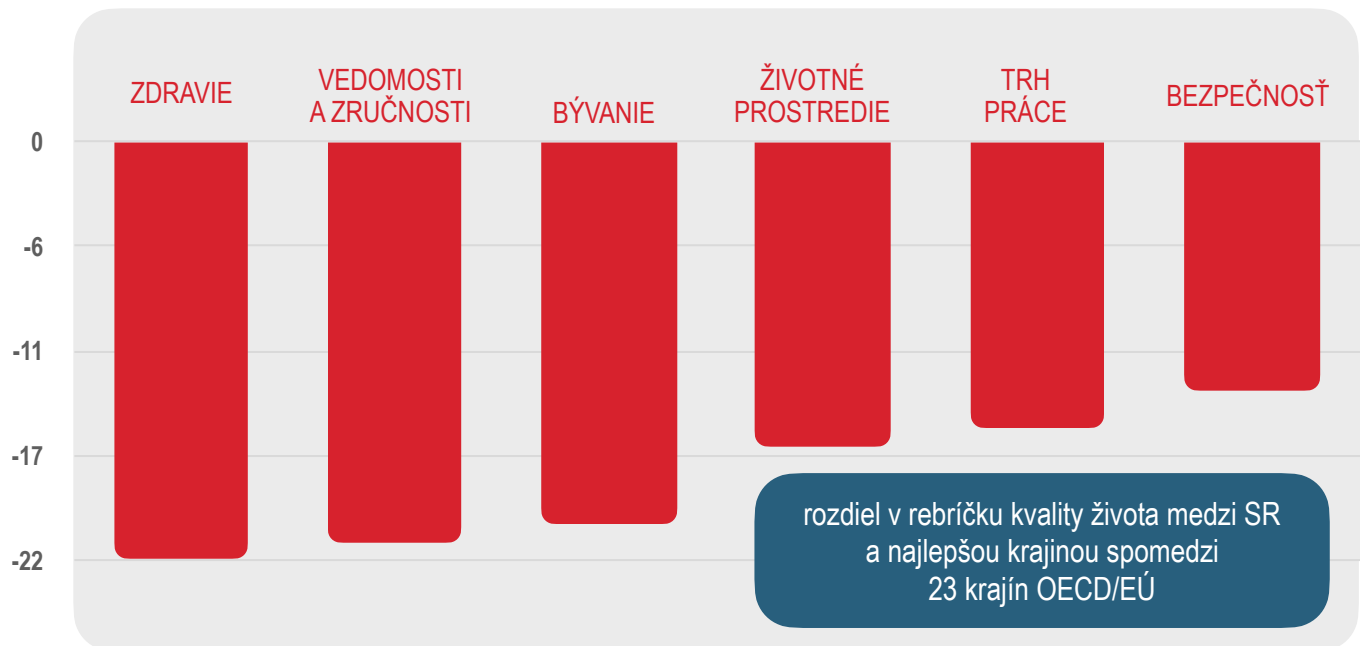
Hlavnou výzvou je znovu naštartovať proces dobiehania vyspelých krajín EÚ. Opatrenia v pláne obnovy sú kombináciou reforiem a investícií. Slovensko sa zaväzuje, že do roku 2026 prijme desiatky kľúčových reforiem, ktoré zvýšia kvalitu života. Zahŕňajú riešenia, ktoré dlhodobo odporúča Európska komisia: reformu dôchodkového systému; inklúziu v predškolskom vzdelávaní; obsahovú reformu v školstve; zmenu siete nemocníc; reformu riadenia vedy a výskumu; reformy, ktoré znižujú emisie a zlepšujú životné prostredie. Záväzkom vlády SR je zvýšiť životnú úroveň do roku 2030 na 92 % priemeru EÚ (v súčasnosti HDP na obyvateľa 74 %).

PLÁN OBNOVY JE ODPOVEĎOU NA
POKLES EKONOMIKY...

... ALE AJ NÁVOD AKO ZNOVA
DOBIEHAŤ ŽIVOTNÚ ÚROVEŇ EÚ
EÚ = 100

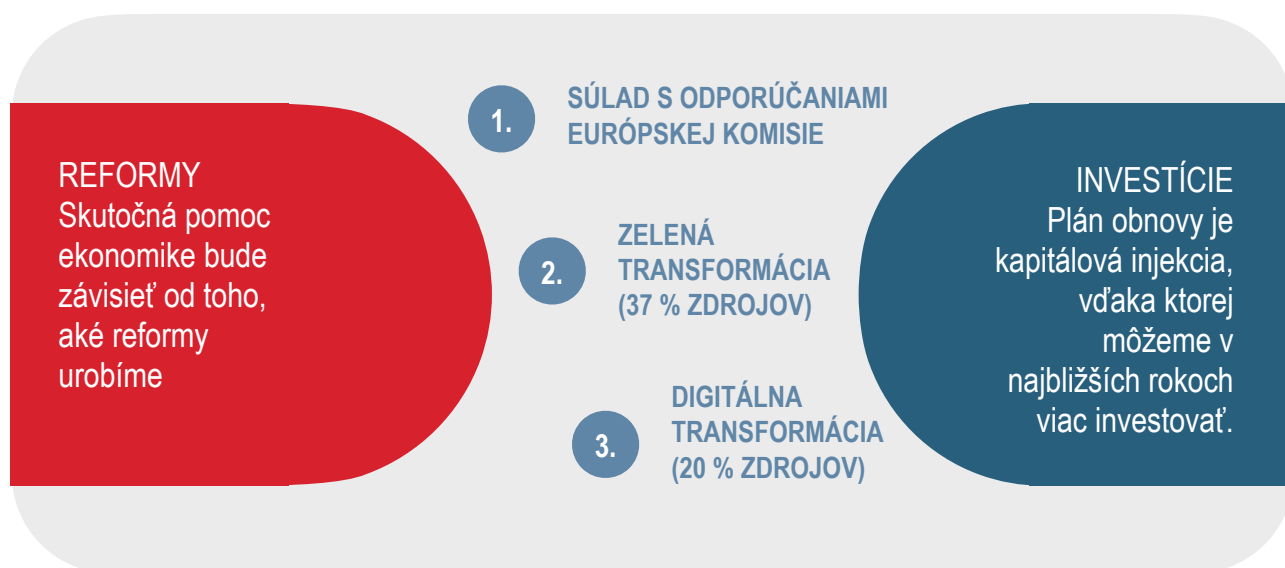

Opatrenia v pláne obnovy a odolnosti stoja na troch pilieroch. Sú odpoveďou na bezprostredné dôsledky krízy aj systémové nedostatky slovenskej ekonomiky. Pôsobením na všetky tri piliere môže Plán obnovy a odolnosti významne prispieť k opätovnému naštartovaniu rýchleho a udržateľného rastu hospodárstva aj kvality života na Slovensku.

- ✓ **Inovatívna ekonomika** je motorom udržateľného rastu životnej úrovne založenom na investíciách do vedy a výskumu a využívaní nových poznatkov a technológií vo všetkých aspektoch života. Okrem podpory konvergencie k vyspelejším krajinám inovatívna ekonomika vďaka rastu produktivity práce tlmí negatívne vplyvy demografických zmien a zamestnancom poskytuje dostatočné zručností a know-how, aby vedeli reagovať na súčasné zmeny na trhu práce akými sú automatizácia a digitalizácia.
- ✓ **Moderný štát**, ktorý účinne chráni práva a záujmy svojich občanov, dôsledne potláča korupciu a inú trestnú činnosť a poskytuje kvalitné verejné služby v súlade s princípom hodnoty za peniaze, je kľúčovou podmienkou pre kvalitný život a inovatívne podnikateľské prostredie. Plán obnovy predstavuje nástroj, ktorým možno odstrániť transformačný dlh deliaci tento ideál od aktuálnej reality.
- ✓ **Zdravá krajina** vytvára predpoklady na plnohodnotné využívanie ľudského a prírodného potenciálu počas celého života a naprieč generáciami. Popri ekonomickom raste, ktorý vytvára nevyhnutné materiálne podmienky a zdroje, je zdravie ľudí, verejného priestoru a životného prostredia neoddeliteľnou súčasťou kvality života.

Plán obnovy a odolnosti je kapitálová injekcia, vďaka ktorej môže krajina v najbližších rokoch viac investovať (ročne o štvrtinu viac v porovnaní so súčasnosťou). Na obnovu Slovenska musíme vyčerpať každé euro veľmi efektívne a rýchlo. Skutočná pomoc ekonomike a dlhodobý rast bude však závisieť od toho, aké reformy spolu s investíciami Slovensko urobí. Plán obnovy nám zaplatí budovy, siete a káble. Ale to, ako sa bude v tých budovách učiť alebo liečiť, bude závisieť od dobrých politických rozhodnutí podporených kvalitnými analýzami.

Reformy v pláne obnovy ovplyvnia ekonomickú výkonnosť Slovenska v dlhodobom horizonte. Do roku 2040 dosiahne vplyv minimálne 5,3 % HDP. Najväčší prínos budú mať reformy v oblasti vzdelávania a zmeny vo vede, výskume a inováciách. Reformy zamerané na ľudský kapitál vytvoria dokopy približne tri štvrtiny ekonomických prínosov. Štvrtinu prinesú ostatné opatrenia, najmä reformy zamerané na nekorupčné, predvídateľné a konkurencieschopné podnikateľské prostredie, podporu stabilného rastu investícií a sektor malých a stredných podnikov. Do roku 2026 sa vďaka investíciám z fondu obnovy slovenská ekonomika oživí rýchlejšie a vznikne približne 30-tisíc pracovných miest.

Z Plánu obnovy a odolnosti môže Slovensko čerpať vyše **6 mld. €**.
K dispozícii má aj **8 mld. €** nevyčerpaných eurofondov a ďalších **13 mld. €**
z nového programovacieho obdobia. Verejné investície z domácich zdrojov
do roku 2026 dosiahnu **21 mld. €**.

Cieľové oblasti pre reformy a investície zohľadňujú kľúčové problémy ekonomiky a najdôležitejšie spoločenské výzvy. Boli vybrané na základe porovnania výsledkov oproti priemeru EÚ, a spoločných európskych priorít. Vzdelávanie, veda, výskum a inovácie a zdravie patria k oblastiam, v ktorých Slovensko najviac zaostáva a Európska komisia v nich opakovanne odporúča zintenzívniť reformné úsilie. Efektívna verejná správa a digitalizácia sú dôležitými faktormi, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie a kvalitu života. Zelená ekonomika podporí environmentálnu udržateľnosť, kvalitu života a prispeje k rozvoju zelených inovácií ako jedného zo zdrojov hospodárskeho rastu.

OBLASŤ	KOMPONENT	ZDROJE ¹	SPOLU
ZELENÁ EKONOMIKA	obnoviteľné zdroje energie, energetická infraštruktúra	220 mil. €	2 170 mil. €
	obnova budov	700 mil. €	
	udržateľná doprava	750 mil. €	
	dekarbonizácia priemyslu	350 mil. €	
	adaptácia na zmenu klímy	150 mil. €	
VZDELÁVANIE	dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania	150 mil. €	800 mil. €
	vzdelávanie pre 21. storočie	450 mil. €	
	zvýšenie výkonnosti vysokých škôl	200 mil. €	
VEDA, VÝSKUM, INOVÁCIE	efektívnejšie riadenie, posilnenie financovania vedy, výskumu, inovácií a digitálnej ekonomiky	600 mil. €	700 mil. €
	lákanie a udržanie talentov	100 mil. €	
ZDRAVIE	moderná a dostupná zdravotná starostlivosť	1 100 mil. €	1 450 mil. €
	duševné zdravie	100 mil. €	
	dlhodobá starostlivosť	250 mil. €	
EFEKTÍVNA VEREJNÁ SPRÁVA	zlepšenie podnikateľského prostredia	10 mil. €	1 030 mil. €
	reforma justície	240 mil. €	
	boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva	200 mil. €	
	digitálne Slovensko	580 mil. €	
	zdravé verejné financie	–	

¹ Alokácia investícií sa môže vo finálnej verzii zmeniť po konzultáciách s Európskou komisiou

Zdravé verejné financie sú nevyhnutným predpokladom pozitívneho efektu investícií, reforiem a opatrení spojených s Plánom obnovy a odolnosti. Dlhodobú udržateľnosť hospodárenia štátu a ostatných zložiek verejnej správy podporí viacero veľkých reforiem zameraných na posilnenie ekonomického rastu, riešenie vplyvu demografického vývoja, vyššiu ekonomickú efektívnosť a spoločenský prínos verejných výdavkov.

KOMPLEXNÁ DÔCHODKOVÁ REFORMA

Zlepšenie dlhodobej udržateľnosti a vyššie dôchodky zo súkromne spravovaných účtov. Zvýšenie transparentnosti a informovanosti o dôchodkových nárokoch (pravidelný výpis a každoročná nezávislá hodnotiaca správa)

REFORMA ROZPOČTOVEJ ZODPOVEDNOSTI

Zavedenie viacročných výdavkových stropov a fungujúce strednodobé rozpočtovanie. Programové rozpočtovanie zohľadní princípy hodnoty za peniaze. Revízií bude podliehať väčšina verejných výdavkov.

EFEKTÍVNE RIADENIE VEREJNÝCH FINANCIÍ

Z rozpočtu sa budú financovať len návratné a pripravené projekty. Vznikne zásobník prioritných investičných projektov, dobudujú sa analytické jednotky zodpovedné za investičné plány priorít ministerstiev, zjednoduší sa príprava projektov.

PRORASTOVÝ DAŇOVÝ MIX

Daňový systém bude menej zaťažovať ekonomickú aktivitu a viac sa sústreďovať na zdaňovanie spotreby, majetku a negatívnych externalít a vyššiu úspešnosť výberu.

KOMPONENT	REFORMY	INVESTÍCIE
Obnoviteľné zdroje a energetické siete (220 mil. €)	✓ reforma regulačného rámca v oblasti energetickej efektívnosti, elektroenergetiky a podpory obnoviteľných zdrojov ✓ transpozícia balíčka Čistá energia pre všetkých Európanov	✓ výstavba nových zdrojov elektriny z OZE ✓ modernizácia existujúcich zdrojov elektriny z OZE ✓ zvyšovanie flexibility elektroenergetických sústav pre vyššiu integráciu OZE
Zelená obnova budov (700 mil. €)	✓ one-stop shop, reforma zosúladenia podporných mechanizmov poskytovaných viacerými rezortmi ✓ reforma nakladania so stavebným odpadom ✓ zvýšenie transparentnosti a zefektívnenia rozhodnutí PÚ SR, pasportizácia pamiatok v štátnom vlastníctve	✓ zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov ✓ energetická obnova verejných, historických a pamiatkovo chránených budov
Udržateľná doprava (750 mil. €)	✓ verejný investičný plán v doprave ✓ optimalizácia osobnej železničnej dopravy, koordinácia s autobusovou ✓ podpora nákupu vagónov, kontajnerov a techniky pre kombinovanú dopravu ✓ dlhodobá podpora alternatívnych palív v sektore dopravy	✓ investície do železníc, nákup vozidiel a ich vybavenia ✓ investície do cyklotrás a ekologickej verejnej dopravy ✓ podpora intermodálnej dopravy ✓ budovanie nabíjacích bodov pre elektromobily a vodíkových staníc
Dekarbonizácia priemyslu (350 mil. €)	✓ ukončenie podpory spaľovania hnedého uhlia v Novákoch a transformácia Hornej Nitry ✓ nákladovo efektívne zníženie emisií skleníkových plynov v priemysle ✓ integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania	✓ znižovanie emisií skleníkových plynov v priemysle
Adaptácia na zmenu klímy (150 mil. €)	✓ reforma krajinného plánovania ✓ reforma ochrany prírody a hospodárenia s vodou v krajine	✓ opatrenia na zadržiavanie vody v extravilánoch ✓ vysporiadanie pozemkov v chránených územiach

KOMPONENT	REFORMY	INVESTICIE
Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania (150 mil. €)	✓ zavedenie povinného vzdelávania od 5 rokov a zavedenie právneho nároku na miesto v škôlke od 3 rokov ✓ prispôsobenie vzdelávania individuálnym potrebám žiakov prostredníctvom poradní a podporných tímov ✓ pomoc zaostávajúcim žiakom, ktorým hrozí predčasné ukončenie školskej dochádzky ✓ podpora desegregácie škôl	✓ rozšírenie kapacít materských škôl ✓ odstraňovanie bariér v školských budovách na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému
Vzdelávacie pre 21. storočie (450 mil. €)	✓ obsahová a učebnicová reforma ✓ príprava a rozvoj učiteľov na nový obsah a formy výučby	✓ digitálne vybavenie škôl, prístup k internetu, učebnice a vybavenie pre dištančné vzdelávanie ✓ dobudovanie školskej infraštruktúry
Zvýšenie výkonnosti vysokých škôl (200 mil. €)	✓ zmena financovania vysokých škôl ✓ zavedenie systému periodického hodnotenia vedeckého výskumu ✓ nový prístup k akreditácii vysokoškolského vzdelávania ✓ reforma riadenia vysokých škôl (posilnená úloha rektora, vyváženie akademickej samosprávy a verejného záujmu) ✓ zlučovanie univerzít, koncentrácia výskumných kapacít uľahčí cestu do TOP 500	✓ digitálna obnova budov škôl a internátov, nové internáty, nové priestory na výučbu, debarierizácia, zateplovanie ✓ zlučovanie univerzít: Centrum vedy, inovácie a spolupráce v Bratislave, Cassovia New Industry Cluster v Košiciach ✓ systém hodnotenia vedeckého výkonu

KOMPONENT	REFORMY	INVESTÍCIE
Efektívnejšie riadenie a reforma vedy, výskumu, inovácií (600 mil. €)	✓ profesionalizácia a centrálné riadenie, hodnotenie a podpora v oblasti vedy, výskumu a inovácií ✓ vznik profesionálneho manažmentu (sekretariát Rady vlády pre vedu, techniku a inovácie) ✓ konsolidácia podporných agentúr ✓ vypracovanie stratégie, jednotných postupov výberu najlepších projektov (transparentný výber komisií, objektívne a verejné hodnotenia projektov, zapojenie medzinárodných expertov) ✓ uplatnenie princípov hodnoty za peniaze ✓ reforma verejných výskumných inštitúcií, najmä SAV	✓ financovanie podporných schém na súťažnom princípe ✓ výchova, získavanie a udržanie excelentných výskumníkov a inovátorov ✓ podpora medzinárodnej spolupráce a zapájanie sa do projektov Horizont Europe a EIT ✓ podpora inovácií v súkromnom sektore a spolupráce s vysokými školami ✓ výskum a inovácie pre dekarbonizáciu a digitalizáciu ekonomiky
Lákavosť a udržanie talentov (100 mil. €)	✓ zjednodušenie získavania povolenia na pobyt pre vysokokvalifikovaných pracovníkov z tretích krajín ✓ zjednodušenie uznávania dokladov o vzdelaní (pre vykonávanie regulovaného povolania)	✓ posilnenie vzťahov s diaspórou, sieťovanie Slovákov v zahraničí ✓ štipendiá pre talentovaných domácich a zahraničných študentov ✓ pomoc pre návratilcov a vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich adaptáciu ✓ internacionalizácia v akademickom prostredí

KOMPONENT	REFORMY	INVESTÍCIE
Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť (1 100 mil. €)	✓ optimalizácia siete nemocníc ✓ verejný investičný plán v zdravotníctve ✓ centralizácia riadenia nemocníc ✓ nová mapa akútnej a definícia neodkladnej zdravotnej starostlivosti ✓ reforma všeobecnej ambulantnej starostlivosti	✓ nemocnice v novej sieti – výstavba, rekonštrukcia a vybavenie ✓ digitalizácia v zdravotníctve ✓ presun a obnova sídiel staníc, obnova vozového parku a telemedicína záchranej zdravotnej služby ✓ podpora vzniku všeobecných ambulantných praxí v nedostatkových oblastiach
Duševné zdravie (100 mil. €)	✓ koordinovaná medzirezortná spolupráca a regulácia ✓ rozvoj akútne poddimenzovaných oblastí ✓ koncepty pre modernejšiu liečbu ✓ modernizácia vzdelávania personálu	✓ výstavba detenčných a komunitných zariadení ✓ obnova materiálno-technického vybavenia ✓ modernizácia diagnostických metód ✓ humanizácia oddelení v ústavnej starostlivosti ✓ vzdelávanie personálu ✓ národná linka podpory duševného zdravia
Dlhodobá starostlivosť (250 mil. €)	✓ integrácia a zmena financovania dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti ✓ reforma posudkovej činnosti ✓ reforma dohľadu nad sociálnou starostlivosťou	✓ rozšírenie a obnova kapacít komunitnej sociálnej starostlivosti, následnej zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti a paliatívnej starostlivosti ✓ vybudovanie infraštruktúry pre dohľad nad sociálnou starostlivosťou

KOMPONENT	REFORMY	INVESTÍCIE
Zlepšenie podnikateľského prostredia (10 mil. €)	✓ zníženie regulačného zaťaženia podnikania (1 in - 2 out) ✓ zjednotenie a elektronizácia procesu insolvenčných konaní ✓ reforma verejného obstarávania	
Reforma justície (240 mil. €)	✓ reforma súdnej mapy s cieľom umožniť špecializáciu sudcov ✓ preverovanie majetkových pomerov a sudcovských spôsobilostí ✓ zvýšenie transparentnosti a nezávislosti pri tvorbe zloženia ústavného súdu ✓ zavedenie trestných činov ohýbania práva a prikrmovania, zefektívnenie zaisťovania majetku	✓ investície do budov a reorganizácie súdov ✓ digitalizácia, modernizácia IT vybavenia a analytické kapacity súdov
Boj proti korupcii (200 mil. €)	✓ nové nástroje na pomoc finančnému vyšetrovaniu ✓ úrad na ochranu oznamovateľov korupcie ✓ modernizácia a budovanie odborných kapacít policajného zboru ✓ optimalizácia riadenia krízových situácií	✓ Centrálny register účtov ✓ budovanie kapacít, modernizácia a vybavenie Policajného zboru SR ✓ integrovaný hasičský záchranný systém a modernizácia hasičských staníc ✓ posilnenie administratívnych kapacít na samosprávnej úrovni
Digitálne Slovensko (580 mil. €)	✓ informatizácia založená na potrebách ľudí ✓ centrálny manažment IT zdrojov ✓ vzdelávanie a zabezpečenie spôsobilostí v kybernetickej bezpečnosti ✓ stratégia a jednotné postupy pri podpore digitálnych inovácií ✓ lepšie podmienky pre investovanie do konektivity	✓ digitálna transformácia služieb verejnej správy ✓ investície do prevencie a rýchlosti riešenia bezpečnostných incidentov ✓ podpora projektov zameraných na špičkové digitálne technológie ✓ tablety pre dôchodcov